

®

Bianca Tognini

Marlan Escriu Fortuny (Riusech)

La mort de la materia jove es una de las aberracions mes grans de la *Naturalesa*.

Y quan l'esperit qu'acompanya á aquesta materia, malgrat son talent, no ha pogut esplayarse, no ha pogut dir al món enter; «Miréu, aquesta es l'obra qu'hi produhit ab trossos de ma essencia, ella os comptará lo que sento, lo que penso, ella es ma propia vida, mos propis sentiments...» Quan aquet cas arriba, quan l'artista, obligat á descendre del cel de sos somnis, per enfonzarse en la prosa de la realitat, en las necessitats de la vida, té de deixà de recó sos desitjos y aspiracions, pera guanyar el pa de cada dia, quan aquet cas arriba —repetim— ja no existeix sols la aberració, sino també la burla sagnanta.

¡Pobre amich nostrel! ¡Pobre Escriu!

Nosaltres que l'hem seguit pas á pas en sa carrera literaria, en sa lluyta per l'existencia, 'ns admirém de sos esforços titánichs: buscant primer la miserable moneda qu'assegurés la subsistencia de sa esposa, la distingida escriptora D.ª Dolors Riera Batlle, y de sos fillets, als que tant estimava, pera dedicarse després ab tot empenyo, ab tot el seu cor, á la producció de l'obra que bullia en son cervell d'artista, ha deixat d'existir, sense veure realisada aquesta segona part, qu'ell tant somiava.

Quan l'estimat amich nostre, veyá aprop, apropet, un cel de bonansa, quan gayre bé veyá asseguradas las necessitats de la familia; sega la Mort sa vida y l'enfonsa en las tenebras de la tomba.

Ha mort jove, molt jove, als trenta tres anys, quan l'impuls de son talent mes enlayrava son esperit.

Y es verament sensible, que, sent, sens dupte, un dels primers entre l'actual joventut literaria, sent ilustrat com poch y mostrant en sas conversas y petits travalls vastíssima erudició y una imaginació potent y brillant, comparable ab la que dintre son art possehia son cosi carnal l'inmortal pintor D. Marian Fortuny no hagi pogut deixarnos, per las rahons avans apuntadas, una obra d'empenya, (que tenia prou alé per produhirla) d'aquellas qu'inmortalisan á un poeta.

A ser l'Escriu menos cuydadós de sa familia, tenim la ferma convicció de que 'ns hauria assombrat ab un fruyt precios de son ingeni, que li hauria conquistat fama y profit.

Si; en Marian Escriu, avants qu'artista, era pare; sentia la poesia com poch, pero sentia més encare 'l goig de la paternitat.

Y nosaltres si deplorém que no 'ns hagi deixat una gran obra literaria, admirém en ell al pare, al home honrat, al altruista, que sacrificava son nom en bé de sos semblants.

No 's crega, després de lo que acabém de consignar, que no hagi produhit lo nostre company travalls de verdader merit ahont s'hi descubreix l'home cult y d'inspiració no escassa; pero es que l'Escriu, se trobava cohibit en las columnas d'un periódich, ahont sols se l'ha conegut; l'Escriu, s'hauria trobat á son pler dintre l'epopeya.

Per son saber, per son geni, en Marian Escriu, hauria sigut una de las primeras figuras de la literatura catalana, y per lo tant, sa mort constituheix una perdua de las mes lamentables, qu'al mateix temps que porta las llágrimas als ulls, sacudeix als nervis d'indignació contra aquestas aberracions, contra aquestas burlas de la *mare Naturalesa*. En Marian Escriu ha sigut un perseguit per la desgracia.

Va cursar lo batxillerat obtenint las notas mes altas y matriculas d'honor en cada curs. Emprenqué després la carrera de medicina ab igual profit; pero als dos ó tres cursos de la mateixa, li faltá son progenitor y l'aventatjat estudiant tingué d'abandonar la aula per anar á defensar un sou indispensable á las necessitats de la vida; tingué d'abandonar la taula de dissecció pera dedicar sa activitat al tráfech comercial.

Però per l'Escriu eran un esquitit ideal lo *Diari* y 'l *Major*, y entre asiento y asiento, arrodonia una quarteta ó un párraf brillant, en los que sempre 's descubria l'home ilustrat y d'un refinadíssim esperit d'observació. Travalls de curtas dimensions publicats en «*La Esquella*» «*La Campana de Gracia*» «*LA TOMASA*» y altras periódichs catalans podriam citar-ne á cents; casi tots ells produhits després d'una partida consignada en el *Debe* ó el *Haber*.

Pera el teatro deixa estrenada una xamosa obreta «*Vermouth matrimonial*,» en la que demostrá sa ductilitat de talent, puig sent lo temperament de nostre biografiat essencialment serio, no per aixó feya cap mal paper en lo genre cómic.

Deixa també escritas las obras teatrals «*Lo Jan petit*» «*Benaventurats els mansos*» y «*L'assesi*,» las dos primeras produhidas ab la colaboració del seu amich Guasch Tombas.

Ara, si volíam averiguar quin es son treball anònim, se 'ns giraria molta feyna; basti dir que durant alguns anys ha pertenescut á la Redacció de «*Las Noticias*» gayrebè d'incognit, ab tot y ser son treball dintre de dita Redacció verament notable.

Tant estudi, tanta activitat, tants afanys, de poch han servit al nostre estimat company; ha mort pobre, sense pogué assegurar lo benestar de sos fillets.

¡Pero aquets pobres infants, fills d'un home tan bondados, sempre amatent, dintre de sos escassos recursos, á socorre al menesterós han de quedar desamparats? No ho creyém possible.

Es més, tenim entés que varis amichs, del malaguanyat Escriu, están organisant algunas funcions teatrals y tractan d'obrir una suscripció, al objecte de socorre ab son producte als fills d'aquet notable literat, bon amich y home d'ánima inmensament bondadosa.

Tots, tots, debém contribuir á n' aquets actes de filantropia; ja que la dissort tan va amargar la vida d'en Marian Escriu Fortuny, endolsim nosaltres en lo possible la de sos fills estimats, la d'aqueixas pobres criaturas; qu'al ferho realisarem á un temps un'obra d'humanitat y un acte d'homenatge al malaguanyat poeta qu'acaba de deixarnos.

MAXIMAS Y CONSELLS

Sense autoritat per ferho
puig no tinch blanchs els cabells
la llibertat 'm permeto
de donar uns quants consells.
Consells que si be 's compleixen
y acata tothom sumís
tot 'nirá com una seda
y l' home viurá felís.

Ab ningú vulgas rahóns
perque sempre intranquilisan,
ni vulguís obligacions
si es que á bon preu no 's cotisan.

Refiat sols de lo teu
si no vols aná á Manlleu.

Molts de ccps á fe te ho juro,
val mes un consell que un duro.

Creume á mi y serás felís;
vulgas gustos sense dis.

Si apoyas á la genteta
que fa las lleys ab embut
mal que sigas geperut
pots viure ab la esquena dreta.

No creguis ab el plor de cap viudeta
y molt menos encar, si es joveneta.

Si el cor t' inspira amorós
per cap dona fassis l' os

Si may tens d' escullir dona
no 't veurás arrepentit
si vols la sal de Cardona
avans que la de Madrit.

El menjar més profitós
pots ben creure qu' es l' arrós.

No imitis á cap persona
si no vols que 't diguin mona.

Mes val portá un pedás en un vestit
que no pas el portarhi un descusit.

May vulgas en una discussió
que 'l teu contrari et dongui la rahó.

Si un nóm te desitjas fer...
te l' escrius en un paper.

Per si tens algun quartet
val mes, no sigas pavana,
tení una torre al Putxet
que tení terra á la Habana.

La dona murmuradora
may té fet el diná á l' hora.

Si vols estimar com cal
creume 'n tot y sense embulls;
no t' enamoris may d' ulls
que 'ls de poll solen fer mal.

B. RAMENTOL.

Petitesas gegantescas

Els pacífichs Reys Católichs
de la Rambla de las Flors
diu que no podian veure
á n' els dos gegants d' Arbós
perque 's burlavan dels trajos
séus del any de la picó.
Rabia 'ls negriots de Lleyda
feyan als gegants d' Olot
perque ballavan 'l tango
nit y dia, sent clá y fosch
Els ríchs gegants de Manresa
no 's volian está aprop
dels de Valls per la bravada
d' ayguardent que fán tots dos.
Els d' Igualada no 's deyan
ab ls de Vich ni un sol mot
per trovarlos ordinarijs
y formatjejar bon trós.
Els de La Bisbal se 'n reyan
dels de Mataró ¡jo 't toch!
Y perquè? .. May ho dirían...
¡Perque son.. de Mataró!
Els de Tortosa tingueren
ab els de Canet rahons
perqué aquells sols volen serne
tortosins: catalans no.
Als de Vilanova sembla
que 'ls de Sitges no 'ls fán goig
perque sempre del Cau surten
carregats de russinyols.
A n' els gegants d' Igualada
els de Berga 'ls feyan pór
per la *pium* que treginan
y 'ls dimonis al entorn.
Els de Lleyda ab els de Tárrega!

ván clavar-e castanyots,
perque á n' els primers ls últims
volian félshi la póls
Els gegants de Badalona
váren tréurelshi 'ls drapots
á n' els de la Bonanova
perque volen fé 'l senyor.
'ls del Pi varen fer pinyas
ab 'ls del Hospici, donchs,
per darse aquests importancia
y no arriuan casi enlloch.
Y l' Hereu y la Pubilla
se las váren tenir fort
ab 'ls de Santa Maria
per havé anat á dá 'l vol
per aquets carrers y plassas
sens' cumplimentar tant sols
als séus hostes, donant probas
de falta d' educació
Per xó feyan mala cara
y feyan tants morros tots
á la plassa de Sant Jaume
després de la professó

PEPET DEL CARRIL.

Cama de broquil

Del jardí del amor
tu ets flayrosa poncella,
jo sols soch burinot
que butzina prop d' ella.
Tu ets la reyna gentil,
jo 'l vassall que la adora;
tu ets el cel que somriu,
¡jo l' infern que s' arbora!

RAMPELLS.

¡Pobre Llatzer!

La seva dona es molt guapa
y ell es lleig com un pecat,
y tant nano tant renano
que sembla talment un nap.
Sempre van los dos al teatro
per cafés y restaurants
y per tot hont se presentan
diu que amichs solen trobar.
Ella te molt bona lábia,
vull dir que sap de xerrar
y está feta una senyora
portant sombrero á tot drap.
A n' ell els amichs li diuen
¡Llatzer, no 't pots pas queixar!
¡Tens la senyora ben guapa!
¡Te la vas saber triar!
Ell satisfet del que diuen
als amichs estima tant
que per ells 's desdinera
com si d' ell fossin germans.
¡Pobre Llatzer! ¡pobre Llatzer!
infelis com altres tants
que tenen ulls y no veuen
lo que tenen al voltant.
¿No comprens que aquets elogis
que de ta muller te fan,
no son mes que hipocressia?
¿No comprens que tot es fals?
¿Que no ho veus que té la buscan?
¿Que no ho veus ¡oh! desgraciat?
¡Pobre Llatzer! ¡pobre Llatzer!
un dels tants qu' estéu badant.

J. MONTABLIZ.

VARIACIONES SOBRE LAS BESTAS

--La guía de Barcelona ab l' Ensanxe, esquerra y dreta; mirin: son preu es cinch céntims y la doném... á pesseta.

--Mama, plou; me mullaré y si 'l cartró se m' empapa!
--Calla, noy; no diguis ré que la bandera ja 'ns tapa.

--¿No hi há cap llit, cap recó?...
--No, senyors.
--¡Quina desgracia!
--Haurán d' aná á las cadiras que hi há á n' al Passeig de Gracia.

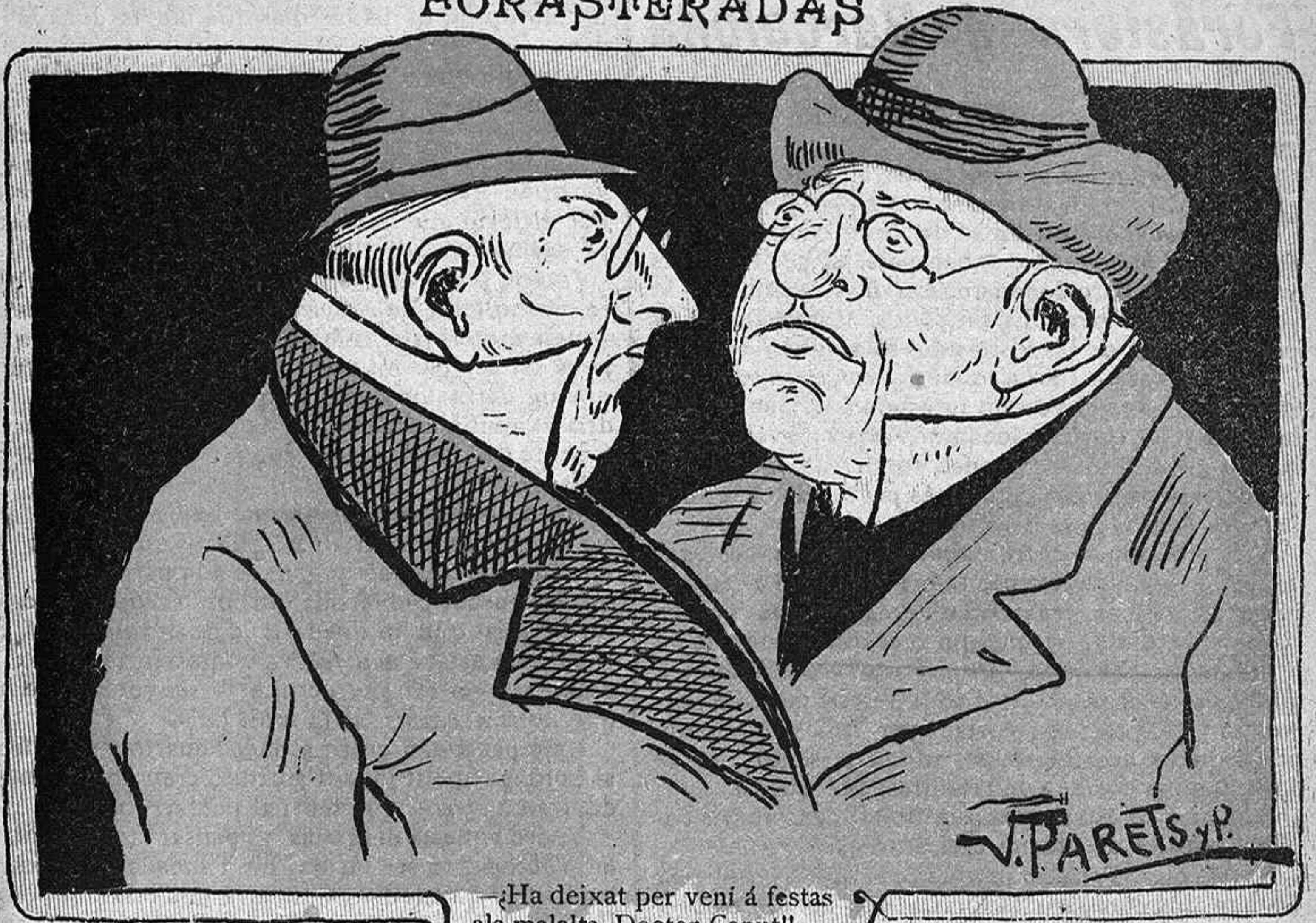

--Mi, guardia una cama quiero
--Dispense, soy forastero...

Aspecte gran, divertit, de las fondas á la nit.

LA TOMASA
HORASTERADAS

—Ha deixat per veni á festas
als malalts, Doctor Canut!!
—Ab vuyt dias que no 'ls cuydo
diu que tots tenen salut.

—Si vens al poble ab mi, xica,
dich que felissa 't fare;
l' amor que duya á la burra
á tú te l' dedicaré

—¡Vatua listo, en Pascarris!
—¡Cristo, 'l Met de casa en Tona
—Tafoy, vestit de *miforme*
ñns semblas una persona!

Forasters á Barcelona

May cóm ara podém cantar alló de 'ls *Segadors* «Qui t' ha vist tant rica y plena» plena sobretot. Passo de cent cinquanta mil forasters d' abdós sexes s' han passejat pe 'ls carrers y plassas de Barcelona aquestos dias, sembrant lo pánich per tot arreu. La simpática Merceneta no 's podrá queixar de las visitas qu' ha tingut.

Los trens ab sa llarga qua de *cotxes barrils* han arribat á l' andèn vessant forasters fins per la xamaneya y jes clar! las locomotoras arribavan suant la *gota gorda*, cansadas; sense poguer dir *faba* pe 'l pés qu' arrossgavan; perque es probat de que una persona *badant* pesa 'l doble.

Veure baixar de 'l tren aquella *colibada* de gent de fora y escampantse per la ciutat comtal á tall de remat d' ovellas esgarriadas, créguin que posava 'ls pels de punta; perque qui més qui menos tenia 'l pressentiment de ser *atraca*t con *premeditación y allanamiento de morada* per algún personatge de barratina y cara torrada, portant per únich equipatge tres ó quatre cuixineras d' anous y seguit de la dona y mitja dotzena de criaturas, badochs *en petit*; ab una cara d' estranyesa que difícilment podria copiar lo millor de nostres caricaturistas.

Y está clar. Per alló de que *cada casa es un mon* no han tingut reparo 'ls forasters en invadir pisos y botigas dihent com á tota satisfacció *tafoy*; ja que feu festas, som pensat de *donarvos* lo gust de passar ¡¡*quinzell*! dias al vostre costat.

¡Y tant gust! si ho sapiguessin. Si arriban á durar més aquestas festas me clavo un tiro; si senyors, sí; ja ho han sentit; un tiro ó m' *escurso* l' existencia emborratxantme ab sal fumant; una de dugas.

Perque; quina culpa hi tinch jo; aném á veure, quina culpa hi tinch jo, que la meva senyora, aquest istiu, hagi tingut d' anar á pendre las aiguas á fora per consell de metje, y que per alló de que *donde las dan las toman*, m' hagi vist obligat á *enmagatzemar* á casa una *tribu* de pajesos; l' un sobre l' altre y passejarlos pe 'ls carrers com una cordada de presos? diguin; quina culpa hi tinch? Si aixó es capás de fer *encendre* no las sanchs... lo carrer de Fernando que ja es tot lo que 's pot demanar.

Perque han de saber per si no ho sabían, que un servidor ha tingut *dida*... *quan era petit*. Ja poden compendre ahont vaig á parar sense necessitat d' esplicarme més, puig me sembla que ja haurán comprés que soch digne de llástima. Si la meva pobre mare (qu' al cel siga) hagués pensat ab aquestas ditxosas festas, no tinch cap dupte que m' hauría criat ab llet de burra.

Doncas si, vuyt dias justos y cabals hi allotjat á casa, á la *dida* al marit de la *dida*, á la cusina germana de la *dida*, á quatre burdegassos de la *dida* y... á la *barra* de la *dida*! y sense poguer enviarlos á *dida*! Retribució de l' hospedatje; un sach que al preguntar al *didot* si tot eran anous, va contestarme;

«No; al cap de 'ls sanch hi trobaréu...—*las engrunas*, vaig fer jo no deixantlo acabar.

¿Vritat que la meva *dida* té molt *pit*? ¡ah! d' aixó

no 'n duptin; hi havia dias que me 'ls donava tots dos.

Creguin que n' hi quedat tip fins *aquí* dalt y al dir aixó, consti que 'm senyalo 'l barret. Lo meu piset pintat de nou, modelo de *nius* de parellas enamoradas, perque soch casat de fresch, s' ha convertit en una *masia catalana* (Plassa de Sepúlveda). Per dirloshi que fins al sostre hi trobat escopinadas! ¡Y després encare diuhen de las armas de foch!

Jo que pregava á Deu y als Sants que fessin ploure per no tenir de *remolcar* als meus rellogats per aquest mon! ojalá no ho hagués fet! un dia de pluja vá ser ser per mi poch menos que la meva ruina.

Vaig deixarlos á casa y quina sorpresa no tindria al arribarhi sortint de la oficina, al trobarme á un de 'ls bordegassos jugant á *billas* ¿ab que dirían?

Ab las *teclas* de 'l piano que havia tingut la *gracia* d' anar arrencant ab la fulla d' un ganivet y á un altre pintant pals y ganxos á la paret de 'l saló qu' ha quedat convertida en un *cartipás* y calculin lo gelat que 'm quedaria jo quan lo *didot* al dir-li qu' alló estava *mal fet*, vá contestarme ab tota la patxorra;—es estrany perque 'l senyor mestre diu que las *minusculas* las fa molt bé.—

Empipat me 'n entro al meu quarto y 'm trobo al bordegás petit jugant á cara ò creu ab los botons de 'l meu *chaqué* que tenia al penjarrobas.

Veure aquesta desgracia y pensar tot seguit ab en *Taboada*, vá ser tot hú. En *Taboada*, l' escriptor madrileny qu' un dia va matar á una criatura perque li vá fer l' *ullet* sense volguer. Estich segur; més que segur que aquet *bon* senyor al meu puesto, s' hauría estolviat los quartos de la plassa per una setmana; hauría menjat carn de criatura *esbotzada*, á tot pasto. M' hi jugo lo que vulguin que de demanarli consell, m' hauría dit; ¿no son quatre bordegassos? donchs ne reventa un parell á puntadas de peu y 'ls altres dos á cossas perque no sigui dit.

Pero encare no s' ha acabat, vagin escoltant. Un dia que 'l *didot* vá *arriscarse* á sortir sol pera anar á la Rambla á veure 'ls *gegants* me 'l veig arribar groch com una cera, ab uns *brams* qu' aixordavan y saben qu' era? que se li havia *ficat* al cap qu' un tranvia *elèctrich* l' havia aixafat. Jo prou tractava de convence'l de que no tenia cap ferida; pero ¡cá! se vá deixar caure en una cadira cridant com un ximplet y agafantli un atach de *nirvis*, cada puntada de peu feya una *baixa* de plats y tasses del *buffet* que tenia al devant.

Ab aquest batibull la minyona 's presenta al menjador plorant y ab un *nyanyó* al cap que semblava talment un cap... ab *torna*, un cap *augmentat* y *corretjit*. Un dels bordegassos tot *jugant*, *jugant*, vá tirarli 'l *morté* entre cap y coll, més *cap* que *coll*.

En fi, la *mar* de desgracias, de quinas resultas la meva senyora *fa llit* y la minyona de resultas de 'l tanto, fá... *catre*.

Al últim se 'n han anat. Deu 'ls hi pagui *Ja ho sabeu* vá dir lo *didot* al darme la má quan volguéu, no teniu més qu' escriure: *pujem aquí dalt*; ja veuhen fins al despedirse van faltar-me 'l respecte.

Confessém que l' Ajuntament de Barcelona, ha faltat de no afegir als premis donats, los dos següents; l' un, al carrer que á causa de tenir lo *sobre humit* no 's pogués *encendre* y l' altre, al pare

de familia qu' hagi tingut més forasters á casa seva; aquet premi seria á tall d' indemnisió.

Creguin qu' he agafat tal escrupol á las festas que voldria que 's suprimissin fins los diumenjes.

Y per avuy prou. La setmana que vé, si soch viu qu' ho dupto, los hi faré dos quartos de 'ls carrers guarnits y altres defectes. Ja veuenen qu' avuy tinch la rabia al cos y tot ho veig negre.

¡Ah! pero 'l dia que 'l metje torni á aconsellar á la meva senyora per anar á pendre las ayguas jo 'ls hi juro pe 'l nom que 'm dich, que li faig menjar las teclas de 'l piano y resseguir las parets de 'l saló ab la llengua ¡ho juro!

JOAQUIM MALLEU.

En caràcter

Un company meu de fatigas
tenorio-calaverals
aixalabrat y mofeta
y corrido y molt pintat
ha caygut ¡quina vergonya!
presoner dintre del sach
d' Himeneu, pro ab mala sombra
cayguent com cáu un gripáu.
Basta qu' una ex-baylarina
viuda, seca, entrada en anys
li ensenyés dos dits de mitja
per deixarse agafá al jas
tant qu' als vuyt dias ja anava
de cap y peus trona avall
celebrant son desposori
lo dimars de Carnaval
¡Quin dia! ¡Estigué en caràcter
casantse en ell mon company!
Deu vulga, donchs, concedirli
la ditxa, un cop ja casat,
de que 'n son estat disfruti
y aixis cassolas com plats
en son niu d' amor serveixin
pel que son fets: per menjar.

S. BRUGUÉS.

Prou festas y...

prou Llonsas

Ja m' ho deya la Tuyas «Nofre no t' enredis que 'n surtirás perjudicat» y jo; tonto de mí; no vareig volguer creurerla y are toco las conseqüencias.

Vaig venir á Barcelona, vaig veurer las festas y hasta per endavant me feya ilusions y forjava projectes, pro desgraciadament tot lo que per endavant presumia m' ha sortit al revés justificantse allò de aquell refrán de; «comptes avant, comptes alegres.»

Per comensar, lo pobre amich meu senyor Riusech, ha deixat aquesta vall de llágrimas en lo bó

de las festas y quan més s' haguera lluhit, describintnos. (com ell sabia ferho) lo que passava per Barcelona...

Aixó m' ha disgustat moltíssim, pró en fi, que s' hi pot fer... ¡paciencia! Dono el més sentit pésam á sa carinyosa esposa donya Dolors Riera Batlle, y desitjo que s' aconsoli en sas penas.

Luego... per donar coméns á mas desdixas, explicaré lo que han fet, els sis cusins, (aquells de la carta dels Samalés) durant aquets dias, que com ja vareig vaticinar no s' han mogut per res del carrer del Arch del Teatro, tractanse de «tú» ab las vengadoras que infestan aquell poch céntrich carrer.

Resultat, que varen compareixer ahir á la fonda en un estat tal que donava llastima de véurels; l' un sense... nás; l' altre, escapsat, els demès coixejant de una mena de manera que semblava que buscaven cargols; ¡en fi, una verdadera llástima!

Quan vaig veurer alló, ja haguera tirat la barretina al foch, pró... aquí comensavan nostras desdixas.

L' endemá sortirem ab ma esposa y mas cosinas á lluhir el garbo pe 'ls carrers ab l' objecte de véurer la font mágica y... ¡may ho hagués fet!

Ab el tragí de la gent tot plegat vareig perdre de vista á la meva prole y quan ja cansat de buscarlos me 'n entornava á la fonda, ab l' objecte de comunicarho al senyor Vila per fer posar (pagant lo que fos) un anunci al diari del carrer Nou... vaig véurels que sortían de una casa del carrer d' Escudellers, totas vermellas y... ab l' esquena bruta.

¡Quina alegría vaig tenir, després de la desgracia de haverlos perdut y el disgust reglamentari.

Pró... vaig tenir goig sense alegría; al tombar la cantonada del antes dit carrer, tot plegat, buscant-me no sé qué, vaig trovarme á faltar la bossa... ¡Rediable! llenso un renech recargolat y en mitj del meu furor, agafo un municipal que feya mitjdiada á sota un fanal, y si no venen dos que 'm crech que 'ls deyan pulissias, l' escanyo.

Aquets me portaren á una casa que no 'm recordo com ne deyan y alli van donarme una pallisa que encare l' ós bertran me fa mal.

Al sortir d' alli, corro cap al hostal, decidit á tocar el dos, de la per mi funesta Barcelona, y... trovo que la meva colla ja l' havian tocat creyentse sens dupte que m' havian enxiquerat...

No mes vaig trobarhi al amich Vila que s' arreglava la maleta per marxar á Tarragona á fer de caloyo un altra temporada y allí després d' haverli explicat lo que passat me havia y haverlo acompanyat á l' Estació (després de haverme escrit la present;) un servidó, ó siga en Nofre Llonsa, á péu per no tenir diners, s' emprengué 'l camí de la Fatarella llençant aquesta maledicció sobre la ciutat dels comptes.

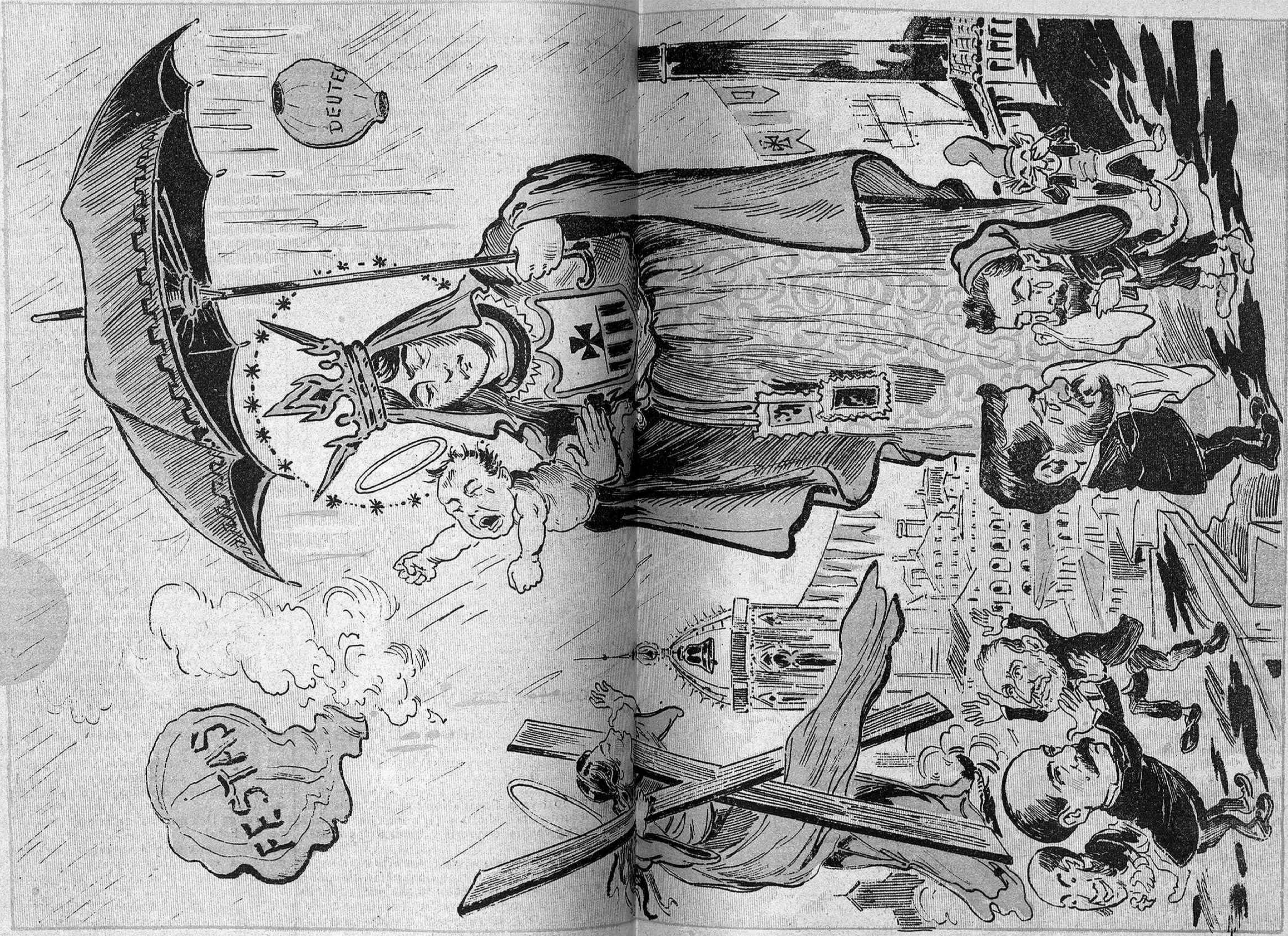
¡Vullga Déu que 't vegis sempre mes, gobernada per en Faba!

Y fent pam y pipa, á las festas, vaig allunyarme, carretera enllá jurantne interiorment que no m' agafarían més...

NOFRE LLONSA.

Per ell

JOSEPH VILA ORTANOBES.

—¡Ja ho veus, presumida! las festas se t' han aygualit. Deu te castiga per haberme privat de las llegítimas primacias de las festas de Barcelona. ¡T' está bé per vanitosa!

La célebre Tubau, ha ressucitat *La corte de Napoleon* y ab ella de nou ha lograt los triomfs envejables que artistas que gosan de fama universal con son la Rejane y Reiter, no han pogut eclipsar.

Pera demá s' anuncia lo primre estreno de la temporada, habentse escullit *La nuera* obra traduhida per un notable escriptor y autor dramatic que firma sos trevalls ab lo pseudónim de Pedro Gil.

NOVETATS

Tretze representacions porta donadas *El anillo mágico* que han resultat tretze plens fenomenals, po guentse dir que ha sigut la verdadera admiració dels forasters, ja que quedavan meravillats de la sumtuositat del espectacle aixis com també de la primera parella Visconti De-Visconti que ab tot y lo fatigada que ha de estar per la continuïtat del treball, executa sos ballables ab la mateixa lleugeresa y flexibilitat del primer dia.

Resultat, que hi ha *anillo mágico* per molt temps y hasta arribém á creurer que recordarà l' éxit de la *Flama y Redoma encantada* en nostre teatro Principal.

TIVOLI (CIRCO EQUESTRE)

Varias importants novetats hi han hagut, entre ellas y sens dupte la mes notable es la de Mr. Henau que faltat de brassos pinta ab los peus, millor que molts *sebas* que 's fán passar per celebritats. Ademés tira al blanch ab refinada punteria y toca 'l campanólech com el mes hábil mestre.

Es un número de verdadera atracció.

La Empresa agrahida al honor que lo públich li dispensa, procura la mejor amenitat possible, per lo que ha lograt la contracta de la familia Frediani, que segons noticias es de gran sensació.

CATALUNYA (Eldorado)

La buenaventura tots los dias acompanyada de conegudas obras del género chico han fet lo gasto de la setmana.

Com siga que en la companyia hi há elements que la sarsuela 'ls es completament nova, se fan precisos molts ensajos y 'ls impossibilita la variació del cartell.

Passadas las festas, sabém se posará alguna obra nova.

GRAN-VIA

Ahir debia donar la eminent artista Sra. Vitaliani sa darrera funció, que per los triomfs que ha lograt en aquesta temporada creyém que 'n sortirá sumament satisfeta ja que pot contar tantas funcions com éxits en tota la extensió de la paraula, y hasta la taquilla ha donat fructífers resultats.

Dissapte ultim tingué lloch la seva funció d' onore (vulgo benefici) y además de verdaderas ovacions logradas en lo transcurs de las obras que executá, se vejé obsequiada ab nombrossos regalos y preciosos bouquets mentres li queya sobre, una verdadera pluja de flors.

Pera demá divèndres, s' anuncia la reinauguració ab la companyia dramática italiana de Bianca Iggius que es esperada ab verdadera ansietat ja que explota un género completament nou y que dita artista ha intitulat *teatro liure*.

Lo repertori que posseheix, també es nou y aixó fá creixer encare mes la ansietat

Forman part de la companyia, acreditats y coneguts artistas de nostre públich, entre ells los Srs. Sainati, Crisanti y Galante que l' any passat formavan part de la companyia Vitaliani.

Sabém que l' abono lograt es sumament important y que entre los *amateurs* hi ha verdadera ansietat per co-neixer lo *teatro liure*.

TIVOLI

CONCERTS D' EUTERPE

Diumenje se dongué lo octau y últim de la present temporada, en que de nou la llorejada Societat coral Euterpe de Clavé, hi obtingué un de sos notables éxits, sentintse sumament agasatjada al final de varias pessas y principalment de *El chinilo* y *Lo llegat de n Clavé* que per acallar l' aplauso general se vejé precisada á repetir.

UN COMICH RETIRAT

A una que 'm demana versos

Sapiguentne l'afició
que tinch á la poesia,
no transcorre ni un sol dia
que, ab marcada obstinació,
no 'm vinguis á amohinar,
repetintme constantment,
que 'n ton cor está latent
deliri tan singular
envers la literatura
que si jo uns mals versos fés
y, galán, té 'ls dediqués,
sería ta gran ventura.
No 'm treguis de mas *casillas*
ni 'm vulguis fer capficá;
ay noya *altre feyna* hi hà
qu' aná component *quartillas*.
T' adverteixo, si no ho saps,
que temps no tinch per escriure;
puig noya per pogué viure
hi han molts altres mal-de-caps.
No obstant, perque generós
que soch ab las donas vegis,
y perque mes no 'm marejis
ab aquest quènto enfadós,
te proposo 'l plan aquet:
Com hi estás tant obcecada,
y sé que alguna vegada
hermosos versos has fet,
vindré á ta casa una nit,
y perque més prest aném,
si be 't sembla probarém
de ferne algún de petit.

MARIANO MATABROCA.

"FINIS GORONAT OBUS"

Carregats ab els neulers
ja s' en van els forasters.

A péu m' en torno á Uldecona.
¡Prou festas de Barcelona!

—A cada punt surt y entra,
are pols, are mullat...
¡vaia, prou! portéume á casa!
no vuy fer més *els gegants!*

LA TOMASA

CUPÓ PRIMA N.º 47 (1)

Que dona dret á adquirir per

UN RAL

la pessa còmica en un acte y en prosa

A LAS FOSCAS

original de D. JOSEPH MARTRUS

qual preu corrent es lo de

DOS RALS

(1) Caduca als vuyt días ó avans si s' agotan
ls exemplars.

Lo dimecres de la setmana passada tingué lloch l' enterro del cadavre del que fou nostre estimat company de Redacció en Marian Escriu Fortuny. (Q. E. P. D.).

Al acte del sepeli hi concorregueren ademés dels Srs. Riera y Dalmases Gil, parents del finat, el Sr. Guerrero, Director de *Las Noticias*, periódich á que perteneixia 'l nostre company, y 'l Sr Estany, Director del nostre setmanari, així com també un bon nombre de joves literats cataláns, qu' anaren á rendir l' últim tribut al amich qu havíam perdut pera sempre.

Sobre 'l féretre s' hi veyá una corona de grans dimensions, ab sentida dedicatória de la Redacció de LA TOMASA.

Lo Sr. Guerrero va enaltir en una dedicada oració fúnebre las exquisidas dots del finat, sortint luego tots los assistents á tan dolorós acte ab las llágrimas als ulls y el cor apenat.

¡Pobre amich nostre! Ja no 'l veurém més; pero son recort viurá sempre en lo més fons de la nostra ánima!

Hém rebut, enviat per nostre antich amich D. Joseph Rubaudonadén, lo recordatori del quart aniversari de la mort de sa esposa Donya Julia Roger (R. I. P.)

Consisteix en una artistica esquila ahont després de constarhi 'ls noms de 'ls numerosos parents y allegats de la difunta y del senyor Rubau hi figuran 'ls retratos de la mateixa en las distintas épocas de sa vida, desde sa infantesa, y un al final fent grupe ab lo viudo.

Es un recordatori magnífich que crida moltíssim l' atenció per lo artistich y complert aquí ahont conta ab tantas amistats y simpatias 'l famós advocat y batallador ex-diputat de las Constituyents.

Rebi nostre abrá, Don Joseph, y que visca molts anys més pera pregar per l' etern repós de sa carinyosa muller la celebrada artista Donya Julia Roger Pocheville.

Entre 'ls industrials que més s' han distingit obsequiant als forasters, que han vingut ab motiu de las festas de la Mercé, cal citar á D Jaume Trilla, rellotjer y argenter de la Rambla de las Flors, 4, que ha obsequiat ab un preciós llapicer de plata, que hi há primorosament grabat l' escut de Barcelona entre mitj de l' anunci de la casa.

També s' ha distingit D. Joan Boix, duenyo de la argenteria y rellotjeria *El Regulador* situat en lo carrer del Carme, 1, que ha regalat un bonich *cenicero* de metall, constant també l' anunci de sa industria,

Com siga que dits industrials han tingut la amabilitat de obsequiar nos ab dits regalos, los agrahim sa deferencia.

✱

A propòsit

Felicitém al digníssim Arcalde accidental de la ciutat comptal Excm. Sr. D. Manel Fabra Ledesma per haver manat redactar en l' idioma oficial las invitacions pera assistir dilluns passat al solemne acte de col·locar en la Galeria de Cataláns il·lustres 'ls retratos de 'n Torres Amat (parent de segón nom del altre Arcalde) y de 'n Franch. M' sembla que felicitant no hi há res que dir.

Es un detall que 'l retrata molt á n' ell y gens als retratos.

Pássiho bé tingui, senyor *Paba*.

✱

No 's pot negar que després del carrer de Brosoli, la *Masia* ha sigut lo punt més celebrat de las festas.

S' ho mereix de debó; sino que, á pesar de la minuciositat de detalls exteriors, no s' han cuydat de ferla habitar, de donarli vida.

Ab las finestras y 'l balcó tancats, sense masovers, sembla talment un *mas* abandonat per pó de que l' embarguin 'ls oficials d' apremis ó per desgracias de familia.

Exteriorment es un *mas* molt ben trobat.

De dintre es lo *mas* perdut.

✱

Un dels números més grans del programa de festeigs ha sigut 'l batalló dels *petits*.

Si 'n Sugranyes els hagués pogut veure als seus voluntaris *rebaixats*, 'ls hauria masegat á abressadas: sobre tot á n' aquell nap-buf de cabo de gastadors y aquellas cantineretas microscópicas.

Y 'n Prim s' hauria menjat á petons á la sévá miniatura. Ha sigut l' espectacle més simpátich de tots y per lo tant, mereixen elogis sos organitzadors.

✱

Lo carré de Brosoli, convertit en paisatge, ha resultat un verdader panorama artistich, que ha sigut admirat y celebrat per tots los vehins de la ciutat y forasters.

Tant per lo meravellós de son conjunt en tots sos detalls, principalment per las reproduccions fidelíssimas de la cascata del Parch y de la Casa Gran, com per lo concurs celebrat allí dintre rendint homenatge al Treball per estimular als heréus del Art de la Joyeria, tant avensat y acreditat de nostra capital, es digne l' organizador y director dels festeigs en dit carré senyor Sanromá dels més grans elogis: se n' ha endut la palma.

Del carré de 'n Brosoli lo nom proposa cambiá puig se n' hauria de di lo carré de 'n Sanromá.

✱

Varem tenir la ditxa inmensa de saborejar las *galas de estile* dels dos discursos castellans llegits en l'acte solemne de descobrirse 'ls retratos dels catalans il·lustres de que fém menció en altra campanada anterior.

Tant lo senyor Batllés com lo senyor Barado varen estar á bona altura, ja que s' estaven dalt d' una trona arreglada expressament com á missa.

'Ls filosófichs conceptes *engarzados* en la biografia escrita pe 'l primer, varen *captivar* als que varem tenir la desgracia de ser á primera fila, porque no podiam anantse 'n y 'ls patriótichs párrafs de la feta pe 'l segon feyan plorá 'ls ulls dels que estavan encostipats.

Els discursos dels Excel·lentsíssims Alcalde y Gobernador... á la mateixa altura, sense haver pujat á la trona.

Perque os féu càrrech del gust ab que varen ser escoltats uns y altres, sols vos diré que al acabarse l'acte vá ressonar pe 'l Saló de Cent aqueixa sola exclamació:

—¡Gracias á Deu!

Si no estéssim en estat de... daixonsas, podrian dirse moltes cosas de las Festas que are... dallonsas.

Per exemple; lo sermó que va pronunciar un notable orador sagrat en la iglesia de la Mercé lo dia de la idem, vá ser en.. d' aixó.

Sí l' hagués fet en.. d' alló, l' hauria sentit milló y are n' hauria parlat.

Are, no; que 's fassi *fume*.

Segons notícias, per sas moltes ocupacions ha deixat la direcció del periódich *Catalunya Artística*, nostre amich lo conegut poeta D. Joaquím Ayné Rabell y se 'ns ha dit que s' ha encarregat de sa sa vacant un particular que 's titula llicenciat en *filosofia y lletras*.

Sentim que las ocupacions del Sr. Ayné, privin al apreciat colega dels bons serveys que havia prestat á *Catalunya Artística* desde sa fundació, y de veras desitjariam que lo nou director sortís brillantment del càrrech que s' ha imposat.

Llegim en la crónica d' un setmanari *artístich*, parlant del efecte del carré de Fernando durant aqueixas nits, lo següent escrit en tó molt sério.

... «*la verdadera esplendidesa de llum que l'convertixen á la nit en un mar de claror*»...

Lo cronista ó be ha confós lo carré de Fernando ab lo carré de 'n Trenta, ó está subvencionat per la Companyia d' Eléctricitat ó está venut al Director de la instalació de marras.

Perque lo que resulta feta un *llum* es la tal noticia, desde 'l moment que

en lloch de un mar de claró
hi há hagut la mar de foscó.

No sé si haurán tingut la *pèga* de toparse ab certas rondallas ó comparsas que han amenisat (?) aqueixas festas.

Lo ball de la *Rosaura* y 'l ball dels *Diablos* han campat pe 'ls seus respectes á ciencia y paciència de la gent culta que s' ha fet creus com s' han tolerat aqueixos delictes de lés gust *artístich* y aqueixos colmos de poca-latxa y desvergonyiment.

Més que comparsas de la Mercé, semblavan ab tota propietat pandillas de Carnaval.

Els forasters que ja 'ns coneixen per lo tolerants y liberals que són 'ls barcelonins en questio de diversions de carré, á més d' esser encantats com uns estaquirotos per poca cosa, ja no n' haurán fet cas dels bandidos de la *Rosaura* y dels poca-vergonyas dels diablos; pero 'ls extrangers, del Gran Hotel y del Hotel d' Inglarra n' haurán format un concepte desastrós.

Per evitar que se 'n fassin ressó 'ls *Temps* y *Times* valdria la pena de presentárnoshi una comissió de vehins pregántlosi que arrenquessin lo full del carnet de notas ahont hi hagin apuntat sas impresions.

Es un pas que 'ns agrahiria segurament la Comissió de festeigs

O sino 's podrán pensar
qu' eix pais, are com are,
no es prou acabat encare
ben bé de civilisar.

Hem rebut lo primer número del periódich *La dida* que sorti á llum dissapte passat y que dirigeix nostre amich lo Sr. Bonavia.

Sembla que lo propósit d' aquest periódich es dedicarse á assumptos teatrals y popularisar acreditadas obras per lo que en folletí apart, reparteix lo drama *El Conde de Monte-Cristo*.

Desitjém al nou colega llarga vida y gran prosperitat.

Hem rebut un document firmat per varis vocals de la Junta Administrativa de la Cooperativa «La Cristalera» de Cornellá, fent constar que 'l tenedor de llibres de la mateixa D. Camilo Ferreras y Cots ha desempenyat fidelment dit càrrech, fins á la fetxa y á satisfacció dels interessats, etcetra, etcetra.

Lo cual que «La Tomasa» se complau en fer públich, en cumpliment de la promesa feta en lo número 731.

Millor per ell y per la Societat y... llestos.

He quedat parat quan ho he sabut, Saben á qui varen robar lo *parlo* l' altra dia? ¿De sério no ho saben? ¡¡*Nada menos* que al mateix *Memento*!! Jo no ho crech pas, encare que m' ho jurin, porque are si que s' hauria de retirar de tot.

Perque primerament 's vá retirar del toreig; despres el públich 'l vá retirar del teatro; y are resultaria que 'ls *mossegas* 'l retiran del Passeig de l' Aduana.

Home de tantas teclas..., *Memento* segú.

Segons la prempsa sería al General de Sant Quinti no li vá gens bé l' haver de pagar cédula, sent General, com un particular.

Tampoch me vá bé á mi y soch tant particular com ell en general.

Diuhen malas llenguas que l' import de la cédula l' han carregada als gastos de material, porque la vá trovar cara, siguent de 20 *manxegos*.

Ja es massa cédula per un ministre tant disminuhit: ab una de tres rals ja podria passar.

Vetaquí un nou càrrech al Tresor que exigirá la següent data: «*Por importe de la cédula de San Quinti... 100 weylerianos*».

Que son un' altra mena de duros com 'ls sevillanos y 'ls alicantins: que no passen.

Perque 'n Weyler es persona
que si li fan treure. (1) ¡oh, si!
arriva la de Sant Quinti ..
de Mediona

A tots quants nos han enviat lo pésam per la mort de nostre volgut Redactor don Marian Escriu Fortuny, los doném las gracias més expressivas per sa atenció.

Aixis mateix, per encàrrech de la viuda de tant malaguanyat poeta, D.ª Dolors Riera Batlle, las doném á tots los bons amichs y admiradors del que fou son espós, que se li han dirigit prodigantli paraulas de consol ab motiu de la irreparable pérdua qu' acaba d' experimentar.

(1) La cédula.

ELS FORASTERS CONTRARIATS

Per vení á veure las festas
dels seus pobles se van moure,
y al capdevall podrán dir
que no han vist res més que ploure.